

ga obsodi, da ima škodo poverniti, kakor jo bota dva zvedena moža cenila. Al kako se je komisija začudila, ko pride na lanišče škodo cenit, pa vidi, da je lan lepši kot je pred bil, in pa čist vsega plevéla! Ovce so namreč le plevél mulile na polji, lanú pa, za kterega ne marajo, se niso dotaknile. (Allg. Z. f. d. Land- u. Forstw.)

(Sol — poterjen pomoček zoper predenico (Flachsseide, cuscuta). Kako silno zamori predenica včasih deteljša, je znano vsakemu gospodarju. Povedali smo že enkrat v „Novicah“, da ga ni boljšega pomočka zoper to poljsko pošast kakor je sol, — in vnovič beremo v „Landw. Z. f. Nord- u. Mitt. D.“, da sol gotovo pomaga. „Mesca augusta leta 1855 sem posolil na deteljši nemške detelje predenične kraje — pravi neki gospodar — in do danes (6. junija 1856) ni ne sledú tega škodljivega zeliša; ne deleč od mojega polja pa ga je že spet vse polno“.

Ogled po svetu.

Kraj in življenje na bregovih ogerske Donave v Budi in Peštu.

Spisal Šimen Šubic h koncu oktobra 1856.

Tukaj teče Donava od severja proti jugu. Po nji se pripelje popotnik doli od Dunaja. Večja kakor pri Dunaji se mu tukaj pokaže lepota po njenih bregovih. Preden jo parobrod prisope med mesti Budo in Pešt, ga srečajo trije prijazni otoki, gosto z zelenim drevjem obrašeni. Pervi in veči je sam v sredi Donave kakor da bi hotel popotnika opomniti: zdaj odpri oči in poglej, kako lepoto sem ti prihranil! Koj pod njim se spustí Donava na širokost, pa se razdelí tam, kjer bi bila naj širokeja, in objema dva prekrasna otočiča v obliči stare Bude. Donava gré med otočičoma in med staro Budo nekoliko v ovink, da je viditi kakor da bi bila plašno mesto spodila iz ravnine tje pod hribček, ki se ji na desni strani približa. Odtod se vleče mesto stare Bude po desnem bregu doli do Bude, ki se hitro naraša in celo dolino pod hribčikom zasipuje. Zdaj se na levi strani, kjer je Pešt, še ne vidi veliko drugega kot posamno stoječe hiše in fabrike. Ko se pa Donava pod otočičoma spet dobro stisne, se pa začnó odpirati razgledi, da okó samo ne vé kam bi pred pogledalo. Na desno se dviguje iz spodnjega mesta podolgast griček, na njem stoji terdnjava v Budi. Kolikor bolj se bliža hribček s terdnjavo, kolikor ožji je spodnje mesto po bregu, toliko bolj se kažejo na širokem levem bregu imenitne in postavne pohišta mesta Pešta. Ko pa se pogleda naravnost po Donavi, se pa vidi veličanski verigasti most, ki derží čez Donavo iz Bude v Pešt. Človek, ki zagleda prvič mesti Budo in Pešt, nima časa, da bi vse ogledal, kako se pohišta od vode gori spušajo v breg, kje jih ločijo vinogradi in senčnate pota od prijazne terdnjave; prehitro ga odnese parobrod, toda ga tamkej pri mostu na suho spustí, ako ga je volja tukaj ostati in obiskati kraje in ljudi.

Buda, moj sedež, stoji, kar je je terdnjave, na gričku nad Donavo, večidel mesta je pa raztreseno krog grička. Največ ga je proti Donavi, ki delí mesti Budo in Pešt in pa široko ravan od razložnih hribčikastih okrajn. Tukaj na bregovih tihega potoka se gledate mesti, tukaj skazujete svojo lepoto. Na našem kraju je mesto razkropljeno skoraj celo uro deleč doli od stare Bude noter do spodnjega hribčika „Blocksb erg“ imenovanega; na unem kraju, v Peštu, si pa hiše roke podajajo, njih postavni obrazi so obrnjeni sem na naš breg, na terdnjavo, in to vse zavolj mogočnega kupčijskega življenja, ki gré po Donavi gori in doli. Donava je žlahna žila, po nji se stekajo skupej pridelki večernih hribčikov in dolin in pa uni, ki jih je rodila široka juterna ravnina. Barke pa prevažujejo gori in doli tudi veliko pridelkov družih narodov. Doli iz terde Nemčije jo pripihajo parobrodi, odtod hodijo noter doli v černo morje in nosijo svoje blago na prodaj. Ladije, ki vihrajo s svo-

jimi banderi pred našimi očmi semtertje po Donavi, so se skazovale Turkom, Valahom, Slovanom, Ogrom in Nemcom, — ni čuda! da se vedó tako zalo sponašati! Al kakor deleč so bile, kakor mogočne se štejejo na vodi, ponižati se vendar le morajo in prikloniti se velikanu, našemu verigastemu mostu. Umetnost stavbina je postavila nas nad ladije, ktere se vozijo pod mostom. — Še ni 20 let, kar jim je pretergala Donava pot, ki je deržala po ladijah od brega do brega. Velike škode in silna potreba vedne zveze med Budo in Peštom je pripravila ljudi na misel, da bi si napravili terdneji most. — Zdaj ga imajo. Kakor da bi stala dva Goljata v Donavi, ki si roké podajata, molita dva dobro podstavljena stebra iz rezanega kamna svoje glavi kviško v zrak. Na ramah nosita verige (ketine) in na teh visi most, ki je širok kakor vélika cesta. Na sredi se vozi, postrani so pa ozke ulice za pešce, po enih hodimo tje, po drugih nazaj. Ko sem pervikrat čez most šel, sem se kaj čudil, ko mi je strežaj, ki je sedel na koncu mosta pri kupcu, svetinjo ponudil; nisem vedil: zakaj. Kar pravi moj tovarš: „Krajcar hoče za most“, dam mu ga, uni pa meni svetinjo. Ko jo dobim v roke, jo pogledam, in glej, kaj ti je na nji: celi most. „Zdaj si pa močan, sem si mislil, pa te tudi morajo v čisljih imeti, da ti celi most v roke dajo!“ Saj se vé, da je bila le prazna podoba na šibki svetinji, pa kaj se hočemo čuditi, če sem se veselil, da imam most v roki, ako je dosti takih ljudi bilo in jih bo, ki imajo vse svoje pametne in nespametne misli v eni umišljeni reči, ki še podobe nima. Iz teh misel me spravi tovarš, ki mi pravi: „no, ali si plačal Károna?“ Plačal sem ga, ali bo tudi za vselej, kakor je bilo nekđaj pri Gerkih za tistega, ki ni več Káronu iz unega sveta nazaj ušel? On pa pravi, da ne, da se svetinja oddaja in kupuje kolikorokrat kdo čez most gré. — Koj pred mostom na naši strani se začne griček v terdnjavo, pa je prekopan naravnost tje skozi kakor se pride čez most; ravno dokončujejo lepo uterjeno delo. Po prekopu se hodi pod hribčikom na bližnjico v tiste predmestja našega mesta, ki stojé notri zad za njim. Unkraj mesta pa derží naj lepša versta peštanskih hiš po bregu ob Donavi doli deleč dokler se vidi. (Dalje sledí.)

Zgodovinska povestica.

Kervava dolina.

Potovaje pred nekimi leti po Krasu pridem enega dne do sila sterme doline, ktera v globočini z raznim drevjem obrašena se ob kraji gole pečine proti visokemu hribu dviguje; le sama sterma steza pelje v strašno globino. Neki kmet, ki ga tū srečam, mi pové sledečo prigodbo: „Ko so v letu 1814 Francozi iz Krajnskega bežali, podeni od avstrijske armade, so je razdelili v majhne kerdela; domači brambovci so jim pogumno za petami bili. Neki oddelk francozke armade blizo 800 mož beží skozi Notrajnsko proti morji. Serčni mejači pa so jih neprenehoma podili, tako, da vsi trudni in lačni, da se je duša v njih lovila, se podajo h počitku v zaznamovano dolino. Cesarskim udan kmet to zapazi in urno mejačem zakotek razodene. Hrabri Horvatje obsedejo globino. Ravno se Francozi zarano na daljni beg napravljajo, ker začnó horvaške puške pokati in kmali scurkoma teče po dolini francozka kri. Od tistega časa pravijo dolini „kervava dolina“, in potoku, ki v nji izvira, „kervavi potok“.

Č—ki.

Novičar iz avstrijskih krajev.

Iz Gradca se od železnic, po kterih se bo štajarska dežela sklenila na več strani, piše sledeče: Na tri strani moramo železnicam radostni klicati „dobro došle!“ ker bojo vezale našo blagoslovljeno deželo ne le s soseda mi našimi, temuč bojo deleč segle po svetu. Franc-Jožefova železnica nam bo odperla neizmerno bogate jutrove dežele, ktere imajo obilo pridelkov, ki jih mati

narava rodi, pa so revne obertnijskih izdelkov, ktere jim bomo mi pošiljali. Koroška železnica nam bo odperla večerne dežele, in kadar bo od ene strani podaljšana v Briksen na Tiroljsko, od druge čez Beljak na Laško, skozi katero se bo obertni pot odperla v več krajev južno-zapadne Evrope. Kako imenitna pa nam je železnica čez Ljubljano v Terst, je samo po sebi očitno kot beli dan.

Iz Laškega terga (Tüffer) 17. nov. Tudi pri nas smo Nju Veličanstvi slovesno sprejeli. Komaj smo zaslišali gromovito streljanje in pokanje iz sosednega Celja, že se je tudi pri nas bobnjenje začelo. Zdaj je vrelo staro in mlado na kolodvor, ki je bil kaj ukusno in lepo okinčan in vés v svetlobi. Vsa naša prijazna dolina je bila v ognji, in krasni terg, poln lučic, je kakor razsvitljena šajka v ognjenem morji plaval. Vse je bilo praznično oblečeno. Celó visoke gore so se preoblekle in v lepo belo oblačilo zavile. Nismo še dobro uro čakali, kar priderdra cesarski voz. Gosp. dekan s svojim duhovništvom in vsi uradniki pozdravljajo s serčnim „Živijo“-klicom presvetlega cesarja in presvetlo cesarico, ki pa sta se berzo naprej peljala v belo Ljubljano, Pa tudi potem ni še bila svečanost končana. Godci so jo le še rezali, streljanje je le še bobnelo in „Živijo“-klica ni bilo ne konca ne kraja. Vidilo se je, kako veseli so bili naši Slovenci prihoda Nju Veličanstev in kaka zvestobajim v sercu klije do svojega cesarja. Podkrimski.

Iz Zapog. B.—Tudi v Zapogah je bil 9. dan listopada o pol dvanajstih ponoči močan potres. Tako nas je pozibalo, da smo se iz spanja zbudili, vendar brez vsega poškodovanja cerkve in hiš.

Na Slapem pri Vipavi. Veliko veselje je slišati, kako se za dobro izrejo otrok skerbi, namreč kako marljivo se šole tudi po kmetih napravljajo. Tudi jaz sem imel prilžnost viditi, kako so se otroci v novo napravljeno šolo shajali. Viditi jim je bilo na obrazih, s kakim veseljem so jo nedolžni otroci proti šoli mahali. Posebno sta si gospoda Matevž Koder in Jožef Ferjančič k napravi te šole veliko prizadela in zraven pripomogla. Dobili so izverstnega učitelja gosp. Janeza Gnezda, od ktere ga marljivosti sem sam prepričan. Slava zgoraj omenjenima gospodoma in vsem Slapčenom! Jožef G....

Novičar iz raznih krajev.

V četrtek zjutraj ob sedmih sta zapustila presv. Cesar in Cesarica Ljubljano in se do Postojne z zalo okinčanim hlaponom po novi železnici peljala, poleg ktere na obeh straneh je stala šolska mladina z banderci. Na kolodvoru so se Jima priklonili še enkrat vsi višji vojaški, duhovni in civilni oblastniki in mestna županija, pa brez števila je bilo tudi družih Ljubljančanov in ljudi iz vseh krajev; topovi so gromeli na gradu, zvonovi zvonili po vseh cerkvah in nadušeni „Živijo“-klici so k slovesu doneli od vseh strani Nju Veličanstvoma, ki sta si z milostljivim in priljudnim obnašanjem hipoma pridobila vse serca. Ob devetih sta bila že v Postojni in ob dvéh popoldne, kakor „Triest. Zeitung“ piše, že v Terstu; po vsi poti slovesno sprejemanima se je v Sesani poklonila deputacija iz Gorice, na Občini pa Ju je sprejela županija teržaška in Ju spremila v mesto med gromenjem topov, zvonjenjem v vseh cerkvah in veselim ukanjem brezštevlnega ljudstva. — Kot ena najvažnih političnih novic se razglasuje po časnikih sedaj ta, da edinost med francozko in angleško vlado, ktera je poslednji čas na zlo tanki nitki visela, se je spet popolnoma uterdila; angleška časnika „Times“ in „Morning Post“ enoglasno terdita, da poslednji čas zlo razrušena edinost med angleško in francozko vlado ni nikdar terdnejša in zvestejša bila kot je sedaj. Koliko je resnice v tem zagotovu, se bo kmali djansko pokazalo; dosedaj še ni nič očitnega. — Druga važna novica je, da za pred-

sednika severno-amerikanske ljudovlade je Buhanan izvoljen; 174 volivcev je njega volilo, Fremonta pa 114. Nekdaj ni bilo v Evropi (starem svetu) nikomur veliko za to mar, kdo je vladar v Ameriki (novem svetu). Al kupčija in obertnija, ki gré križem po svetu, je sklenila novi in stari svet, da sedaj ni vse eno, kdo je predstojnik zedinjenih severno-amerikanskih deržav. Buhanan, iz stranke demokratov in zagovornik sužnosti, že ni Angležem nič kaj po volji, ker on je tisti mož, ki je kot poslanec amerikanske vlade v Londonu naj bolj zamotal angleško-amerikanski klopčič, ki je še zmiraj zlo zavozlan. Ali bo mirno vodil vladno barko ali ne, se tedaj ne vé. — Iz Napolitanskega se sliši, da prigovarjanje rusovskega cara ni bilo bob v steno, in da se bo kralj udal in upeljal v svoji deržavi tiste preuredbe, ki ste mu jih angležka in francozka vlada na serce položile; toda čakati hoče s temi preuredbami in pomilostenjem političnih jetnikov pripravnega časa, da ne bo podoba, kakor da bi se bil ptuji sili podvergel. Vsled tega se nek tudi v Rimu bo marsikaj v posvetnih zadevah preuredilo, politični jetniki izpustili in jim popotni listi v ptuje dežele dali. — Vse to kaže na mirniše politično vreme; le pravda Neuenburška še ni dostojno rešena. Švajcarji se nočejo skoz in skoz udati, temu, česar želi zbor nemške zaveze; vlada pruska pa ne za perst ne odstopi od svojih terjatev. Kako se bo tedaj to razpletlo, se še ne vé. — Iz Carigrada se piše 3. dan t. m. sledeče: „Kar bi ne bil pred malo dnevi nobeden verjel, se je ta dan zgodilo: sultan turški je stopil v versto kristijanskih vladarjev — sprejel je namreč angležki red hlačnega traka, na glavo je posadil perjanico, ktera je bila sto in sto let stud in gnjusoba njegovim prednikom, in je na vseh Svetnikov dan prisegel kakor prisega pravi kristijan po predpisu tega reda. Lahko si je misliti, kako z glavo majajo Turčini stare korenine, viditi svojega sultana, kako zatajuje Mahomeda in njegovo véro“. — Iz Španjskega se piše 11. dan t. m., da je nadškof v Toledu ukazal po vseh farnih cerkvah svoje škofije javne molitve, da bi jenjala silna suša, ki že dolgo dolgo terpi. — Tudi popotniki na železnicah niso povsod roparjev varni. Ni davnej, kar so roparji ponoči napadli železnocestne vozove med Rimom in Fraskatom in popotnikom vse pobrali, kar so pri sebi imeli. Kako pa je to mogoče? bojo prašali naši bravci. Zviti roparji so namreč nalaš razpostavili tiste ponočne kazala, ki jih imajo čuvaji na postajah, da naznanjajo vodnikom, kadar je treba zavolj kake zapreke vozove ustaviti; in res, ko je vodnik hlapona zagledal to kazalo, je voz ustavil; tolovaji so planili čez popotnike in jih oropali. — V Londonu so našli te dni v neki hiši, ktera že več časa prazna stoji, neko mater s čvetero otrok, ki so vsi nagi na diljah ležali in tako izstradani bili, da jih ni bilo družega kot kost in koža; 5 dni niso ne trohice vžili. Berž so jim jeli streči z vsem, kar se je potrebno zdelo, — pa prepozno je bilo; mati je v malo urah umerla, in tudi otroci so že bolj mertvi kot živi. Mati je ene mesce pred v neki delavnišnici delala; kaj ji je tako pamet zmesalo, da se je s svojimi otroci raji podala v ta samotni kot kakor da bi bila milošnje prosila, nihče ne vé in se morebiti tudi nikoli zvedilo ne bo.

Odgovori na vprašanja v 91. listu.

1. Andrej je bil star 66 let in 8 mescov.

2. Narpred sta nalila posodo s 5 pinti ali bokali, iz te sta napolnila uno s 3 pinti in jo izpraznila v posodo z 8 pinti, tako, da je v tej zdaj še 6 pintov óla bilo. Una dva pinta, ki sta v posodi s 5 pinti ostala, sta zdaj vlila v uno s 3 pinti; uno s 5 pinti sta zopet iz posode z 8 pinti napolnila in odtod uno s 3 pinti dopolnila. Tako je tedaj bilo v posodi s 5 pinti 4 pintov, v uni s 3 pinti 3, in v un iz 8 pinti 1 pint óla, in fanta sta dobro in umno razmerila.

3. V prvi trumi jih je bilo 73.